

חגי ח. שבתאי, עו"ד
אריה שפירא, עו"ד
שרית ויור, עו"ד
גלי פלד-שבתאי, עו"ד
אלון וילנר, עו"ד ומגשר
אופיר לוי, עו"ד ומגשר*
גיל עוז, עו"ד ומגשר
יוליה פק חלמיש, עו"ד**
שלומית ארן, עו"ד***
מירית כהן, עו"ד
לירז גונן-אללוף, עו"ד

* מוסמך (ma) משפטים
** חברת לשכת עוה"ד ניו יורק
*** מוסמכת (ma) גיאוגרפיה
התמחות בלימודים עירוניים ואזוריים

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

מספרנו : 8/2854

תל אביב

17.7.07

חוזר משרד 16/2007: תקנות הסיווג - "קיבוץ מתחדש" - חלק ב'

סקירה זו מהווה המשך לסקירה אשר פורסמה כחוזר המשרד 15/2007

ד. "חבר בעצמאות כלכלית"

1. אחד החידושים המשמעותיים הנמצאים בתקנות הסיווג בכלל, ובתקנות הערבות ההדדית בפרט, הוא ההגדרה החדשה של "חבר בעצמאות כלכלית".
2. למרות שמדובר בתיקון שהתקבל במסגרת תקנות הערבות ההדדית בחרנו להציגו, בשל חשיבותו הרבה, בצורה נפרדת.
3. בסעיף 10 לתקנות הערבות ההדדית נקבע כדלקמן:
"קיבוץ רשאי לקבוע בתקונו הוראה ולפיה -

- (1) הוא רשאי לסכם בכתב עם חבר כי החבר יכול שלא למסור את כל הכנסותיו לקיבוץ ובשל כך לא יהיה זכאי לסיפוק צרכיו בידי קיבוץ, ובלבד שהוא תורם לקיומה של הערבות ההדדית בסכומים ובשיעורים שקבע הקיבוץ (להלן - חבר בעצמאות כלכלית);
- (2) הסכומים או השיעורים כאמור בפסקה (1) יכול שיהיו נמוכים יותר מהסכומים או השיעורים שמפרישים חברים שאינם חברים בעצמאות כלכלית, ובלבד שאם נקבע סכום או שיעור נמוך כאמור, לא יהיה החבר זכאי להשתתף בנכסי הקיבוץ או בהכנסותיו, אלא באופן יחסי לשיעור השתתפותו בערבות ההדדית לעומת חברי קיבוץ שאינם חברים בעצמאות כלכלית."

ש"ד בן ציון 25 תל אביב, 64286 טלפון: 5259050 (03) פקס: 5259051 (03) דואר אלקטרוני: info@hs-law.org

משרד צפון: קיבוץ עין חרוד מאוחד 18965 טלפון: 6485817 (04) פקס: 6485325 (04) דואר אלקטרוני: gili@hs-law.org

אתר אינטרנט: www.hs-law.org

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

4. לראשונה הכיר מחוקק המשנה "בשני סוגים" של חברים או שמא ניתן יהיה לאמר "בשני מעמדות של חברים" בתוך "קיבוץ מתחדש".
5. ניתן לאמר כי "המעמד החדש", של "חבר בעצמאות כלכלית", יוכל לאפשר לאותם קיבוצים, אשר ירצו בכך, קליטה של חברים חדשים לקיבוץ במעמד שונה מזה של "החברים הרגילים".
6. ואולם, קליטה של "חבר בעצמאות כלכלית" תחייב את הקיבוץ להגדיר את מעמדם המיוחד של אותם "חברים בעצמאות כלכלית", על כל הנובע ומשתמע מכך.

ה. "שיוך דירות"

1. במסגרת תקנות הסיווג התקבלו, בין היתר, גם תקנות האגודות השיתופיות (שיוך דירות בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005 (להלן: "תקנות שיוך דירות").
2. בסעיף 2 לתקנות שיוך דירות נקבע כדלקמן:
- "שיוך דירות ייעשה לפי תקנות אלה, זולת אם נקבע אחרת בתקנון, ובלבד שקיבוץ לא יתנה על תקנה 5 אלא אם כן הראה לרשם מקורות כספיים לשביעות רצון הרשם; והכל, ככל שהתקנות והתקנון אינם סותרים את החלטות מועצת מקרקעי ישראל."
- עולה מהאמור לעיל כי הקיבוץ יכול להתנות על הוראות תקנות שיוך דירות ולקבוע את הסדר השיוך דירות לפי שיקול דעתו למעט בעניין הקשר שבין הליך השיוך לבין תשלום דמי העזיבה.
3. בסעיף 5 לתקנות שיוך דירות נקבע במפורש כי "הקיבוץ ישייך דירות לחבריו על חשבון דמי העזיבה המגיעים לחבר".
4. לפי תקנות שיוך דירות (סעיף 3), השיוך יתבצע על פי קריטריונים שוויוניים, תוך התחשבות בוותק החבר. הוותק אם כן הוא קריטריון מרכזי בהליך השיוך אך לא בלעדי וניתן להתחשב בקריטריונים נוספים.
5. תקנות שיוך דירות אמרו דברן גם בעניין היקף החברים הזכאים במסגרת הליך השיוך (סעיף 4) -
- "הזכאים לשיוך דירות הם החברים במועד קבלת ההחלטה על שיוך הדירות באסיפה הכללית, או לאחריו."
- מבחינה זו מדובר למעשה בקביעת המשמעות הבסיסית של מועד "היום הקובע" - רק מי שהיה חבר הקיבוץ במועד "היום הקובע" יהיה זכאי במסגרת הליך השיוך. שאלה נפרדת היא כמובן כיצד מגדירים את מעמדם של אותם חברים אשר נקלטו לקיבוץ לאחר מועד "היום הקובע".
6. אחת מהנושאים המשמעותיים במסגרת הליך שיוך דירות הינו הנושא של העברת זכויות. יש לזכור בהקשר זה כי מדובר בשני מקרים שונים:
- האחד - הוא "מכירה מרצון" של חבר קיבוץ אשר מבקש לממש את הנכס,
- השני - הוא מצב של הורשה - חבר קיבוץ הלך לעולמו ומוריש את הנכס ליורשיו החוקיים.

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

7. תקנות שיוך דירות קבעו בעניין העברת זכויות שתי אפשרויות בסיסיות אשר הקיבוץ יכול לפי שיקול דעתו לבחור ביניהן:
- האחת - דירה ששויכה לחבר ניתנת להעברה, לאחר השיוך, רק לקיבוץ או לחבר הקיבוץ או למי שאושר לחברות בקיבוץ.
- השניה - דירה ששויכה לחבר ניתנת להעברה, לאחר השיוך, גם למי שאינו חבר בקיבוץ ובלבד שהוא יהיה חבר באגודה להתיישבות קהילתית.
- יש לציין בהקשר זה כי באותם קיבוצים, בהם כבר קיימת הרחבה קהילתית, התשתית של האגודה להתיישבות קהילתית אמורה להיות כבר קיימת.
8. אנו מבקשים להוסיף הוראה חשובה בתקנות שיוך דירות (סעיף 10) שבה נקבע כדלקמן:
- "קיבוץ שבעלי זכויות החכירה בלמעלה ממחצית הדירות שבו, למעט בדירות שבהרחבה הקהילתית, אינם חברי הקיבוץ, לא יוכל להיות מסווג כקיבוץ מתחדש."**
- האמור לעיל נראה אולי בשלב הראשון של ביצוע הליך השיוך חסר רלבנטיות, ואולם אין להתעלם מכך שעם חלוף הזמן עשוי "קיבוץ מתחדש" להגיע למצב המתואר לעיל, למשל, במקרה של ריבוי פטירות של חברים ותיקים.
- 1. "שיוך נכסים יצרניים"**
1. במסגרת תקנות הסיווג התקבלו, בין היתר, גם תקנות האגודות השיתופיות (שיוך אמצעי ייצור בקיבוץ מתחדש), תשס"ו-2005 (להלן: "תקנות שיוך אמצעי ייצור").
2. נפתח ונאמר כי לפי תקנות אלה "אמצעי ייצור" הם - "נכסים יצרניים של הקיבוץ, למעט קרקע, מים ומכסות ייצור".
3. "בקיבוץ מתחדש" הליך של שיוך אמצעי ייצור לחברי הקיבוץ עשוי להיות מהלך משלים מתאים לשני המהלכים האחרים שהובילו את הקיבוץ מסיווג של "קיבוץ שיתופי" לסיווג של "קיבוץ מתחדש" - מודל "רשת ביטחון" והליך שיוך דירות.
4. תקנות שיוך אמצעי ייצור דומות בבסיסן לתקנות שיוך שירות.
- עיקר ההסדרים בשני הליכי השיוך דומים. כך, למשל, נקבעו בתקנות שיוך אמצעי ייצור הוראות דומות להוראות שנקבעו בתקנות שיוך דירות בנושאים הבאים -
- א. השיוך יהיה על חשבון דמי העזיבה (סעיף 2).
- ב. הקיבוץ רשאי להתנות על הוראות התקנות (סעיף 2).
- ג. הליך השיוך יתבצע על פי קריטריונים שוויוניים תוך התחשבות בוותק החבר (סעיף 3).
- ד. החברים הזכאים לשיוך אמצעי ייצור הם החברים במועד קבלת ההחלטה על שיוך אמצעי הייצור באסיפה הכללית, או לאחריה (סעיף 4).

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

5. "הוראה ייחודית" נקבעה בסעיף 5 לתקנות שיוך אמצעי יצור, בעניין שמירת "השליטה" באמצעי הייצור בידי הקיבוץ, אשר נסמכת על ההגדרה הבסיסית של "קיבוץ מתחדש" -

"קיבוץ רשאי לשייך את אמצעי הייצור שלו לחבריו בתנאי שהשליטה באמצעי הייצור לא תועבר לידי החברים ונקבעו בתקנון הוראות המגבילות את הסחירות באמצעי הייצור ששוייכו כדי להבטיח שהשליטה לא תועבר לחברים; לענין זה, "שליטה" - כהגדרתה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968."

6. יצוין, כי בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 הוגדרה "שליטה" כדלקמן:

"היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או משרה אחרת בתאגיד, וחזקה על אדם שהוא שולט בתאגיד אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסויים של אמצעי השליטה בתאגיד";

2. "ישוב סכסוכים"

1. במסגרת תקנות הסיווג התקבלו, בין היתר, גם תקנות האגודות השיתופיות (ישוב סכסוכים בקיבוץ), תשס"ו-2005 (להלן: "תקנות יישוב סכסוכים").

2. תקנות יישוב סכסוכים הגדירו "סכסוך" בצורה זו -

"סכסוך בין חבר לקיבוץ, בדבר יישום החלטת האסיפה הכללית לגבי ובכלל זה באחד מאלה:

(1) חלוקת תקציבי צריכה שונים לחברי הקיבוץ;

(2) ערבות הדדית בקיבוץ;

(3) שיוך דירות בקיבוץ;

(4) שיוך אמצעי ייצור בקיבוץ;

3. בסעיף 2 לתקנות יישוב סכסוכים נקבע -

"יישוב סכסוך בקיבוץ ימוצה תחילה, בכפוף לכל דין ולהוראות התקנון, במוסדות הקיבוץ המוסמכים לכך, בהליך ראוי והוגן."

4. תקנות יישוב סכסוכים קובעות (סעיף 3) כי במקרה של "סכסוך" בין קיבוץ לבין חבר הקיבוץ, ואשר בו בחר הקיבוץ להיות מיוצג בהליך הבוררות על ידי עו"ד או שהקיבוץ סירב לקיים בוררות לפי תקנון הקיבוץ - "ישתתף הקיבוץ בהוצאות הייצוג המשפטי של החבר בבוררות או בבית המשפט, בשיעור הוצאות דומה להוצאות הקיבוץ ובשים לב למקורות הכספיים של החבר".

5. עוד נקבע (סעיף 5) כי במקרה שייקבע שהקיבוץ הפר את תקנונו, והקיבוץ לא תיקן את ההפרה - "יהיה הקיבוץ חייב לשאת בהוצאות הייצוג המשפטי של החבר, המבקש לאכוף את הוראות התקנון בענינו, בסכום סביר, בהתאם לנסיבות".

6. "באופן טבעי" שמרו תקנות יישוב סכסוכים על כוחם של הבורר או של בית המשפט, לפי העניין, לחייב צד כלשהו בהוצאות ההליך.

חגי שבתאי, שפירא משרד עורכי-דין
Hagay Shabtay, Shapiro Law Offices

ת. סוף דבר

1. ברשימה זו סקרנו את עיקרי "תקנות הסיווג".
2. בתקופה הקרובה עשויים הקיבוצים להידרש לנושאים השונים שנסקרו לעיל, לרבות התאמת תקנון האגודה לאורחות החיים בקיבוץ, התאמת תקנון האגודה להוראות תקנות הסיווג, הגדרת היקף הערבות ההדדית בין חברי הקיבוץ והסדרת הנושא של "סיווג הקיבוץ".
3. נושא חשוב נוסף, אשר עומד על סדר היום בקיבוצים רבים, הוא נושא הקליטה לקיבוץ וזאת כחלק מהניסיון של הקיבוצים לשפר את מצבם הדמוגרפי.
4. משרדנו ישמח לעמוד לרשותכם בכל אחד ואחד מהנושאים הנ"ל.

אלון וילנר
 אלון וילנר, עו"ד

חגי שבתאי - שפירא, משרד עורכי דין

\\Serverxp\worddocs\ALON\hozer2854\sivug2.doc